

## REFERENCES:

1. Tverdokhlib, O.S. (2024). Mizhnarodnyi dosvid u sferi zakhystu prav spozhyvachiv ta yoho zastosuvannya v Ukraini. [International experience in the field of consumer rights protection and its application in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannya. № 1 (40)*. 61-65. [in Ukrainian].
2. Diachkova, N.A. (2022). Problemy zakhystu prav spozhyvachiv u razi prydbання neiakisnoi produktsii. [Problems of protecting consumer rights in the event of purchasing low-quality products]. *Nove ukrainske pravo. № 1*. 35–40. [in Ukrainian].
3. Zahalna deklaratsiia prav liudyny. (1948, December 10). [Universal Declaration of Human Rights]. Retrieved from: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text) [in Ukrainian].
4. Consumer Protection Charter. (1973, May 17). Retrieved from: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=15956&lang=en> [in English].
5. Tylchuk, Vyacheslav. Matselyk, Tetiana. Hryshchuk, Viktor. Lomakina, Olena. Sydor, Markiiian. Leheza, Yevhen. (2022). Administrative and legal regulation of public financial activity: Regulación administrativa y legal de la actividad financiera pública. *Cuestiones Políticas. 40(72)*. 573–581. Retrieved from: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4072.33> [in English].
6. Leheza, Ye., Leheza, Yu. (2023). Mizhnarodno-pravovi standarty zakhystu prav spozhyvachiv u sferi reklamy. [International legal standards for consumer protection in the field of advertising]. *Law. State. Technology. 2023. Vyp. 4*. 9 -15. [in Ukrainian].
7. Kerivni pryntsyipy zakhystu interesiv spozhyvachiv. (1985, April 9). [Guidelines for protecting consumer interests]. Retrieved from: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995\\_903](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_903) [in Ukrainian].
8. Yanovytska, Halyna. (2017). Some aspects of cosumer rights protection in state authorities. *Visergrad journal on human rights. № 3*. 222–227. [in English].
9. Matviichuk, Anatolii. Shcherbak, Viktor. Sirko, Viktoria. Malieieva, Hanna. Leheza, Yevhen. (2022). Human principles of law as a universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. *Cuestiones Políticas, 40(75)*. 221–231. Retrieved from: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.14> [in English].

Стаття надійшла до редакції 13.06.2025

УДК 342.95:342.25

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-323-330

**Ковальчук Володимир Олександрович,**

аспірант кафедри державно-правових і гуманітарних наук

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного інституту імені В. І. Вернадського

[flamengos77@gmail.com](mailto:flamengos77@gmail.com)

ORCID ID: 0009-0001-7560-4787

## ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ СТАРОСТОЮ

Наукова стаття присвячена встановленню особливостей правового регулювання надання адміністративних послуг старостою. Проаналізовано чинні нормативно-правові акти, які закріплюють правові засади надання адміністративних послуг в Україні. Досліджено норми положень про старосту, затверджених окремими сільськими і міськими радами в Україні. З'ясовано думки науковців щодо повноважень органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг.

Запропоновано визначення адміністративної послуги як виконання органом влади своїх обов'язків щодо видачі певного документу або вчинення інших юридично значимих дій, яке здійснюється за зверненням фізичних або юридичних осіб з метою задоволення їх прав і законних інтересів. Встановлено особливості правового регулювання надання адміністративних послуг старостою. Стверджується, що перелік адміністративних послуг, які може надавати староста, повинен бути встановлений у положенні про старосту, затвердженому місцевою радою, або окремому рішенні місцевої ради. Вказано, що список адміністративних послуг, які може надавати староста, повинен відповідати Переліку адміністративних послуг, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України. Наголошено, що староста може виконувати окремі завдання адміністратора Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП), наприклад, отримання заяв та документів, видача результатів адміністративних послуг, надання допомоги мешканцям округу у складанні документів, які потрібні для отримання адміністративної послуги у ЦНАП.

З'ясовано, що у багатьох положеннях про старосту, затверджених місцевими радами, передбачено норми щодо видачі старостою окремих довідок, а також містяться загальні норми про надання адміністративних послуг без їх конкретного переліку. Обґрунтовано доцільність закріплення у Переліку адміністративних послуг вичерпного списку тих послуг, які можуть надаватися старостами. Сформульовано рекомендації щодо необхідності чіткого визначення у положеннях про старосту його повноважень у сфері надання адміністративних послуг.

**Ключові слова:** адміністративні послуги, Центр надання адміністративних послуг, староста, правове

регулювання, місцеве самоврядування, повноваження, положення.

#### **Kovalchuk V. LEGAL PRINCIPLES OF THE PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES BY THE HEADMAN**

This scientific article establishes the specific legal foundation governing how headmen provide administrative services. It analyzes key legislative acts and by-laws in Ukraine that define the legal framework for these services. By examining local council provisions and scientists' perspectives, the research clarifies the central legal principles and the scope of local government authority in the delivery of administrative services by headmen.

The article proposes defining administrative services as functions performed by government bodies – such as issuing documents or taking legally relevant actions – in response to requests from individuals or legal entities, thereby meeting their rights and interests. The analysis highlights that the list of administrative services available via the headman should be clearly established in local council-approved regulations and must align with the Cabinet of Ministers' official List of Administrative Services. The article's main argument is that headmen play a crucial role in facilitating access to administrative services, including accepting applications, issuing results, and assisting with documentation for local residents.

The article further argues that while many local council documents authorize headmen to issue certain certificates, specific lists of services are often lacking. It recommends that the national List of Administrative Services explicitly identify services available through headmen and that these powers be codified in official local regulations, thereby strengthening the headman's practical authority in this domain.

**Keywords:** administrative services, headman, legal regulation, local self-government, powers, provisions.

**Постановка проблеми.** Значна частина громадян України періодично звертається до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для отримання адміністративних послуг. Найчастіше прийом громадян здійснюється центрами надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП). Водночас окремі повноваження щодо надання адміністративних послуг належать і старості, який як посадова особа органів місцевого самоврядування є найбільш наближеним до мешканців конкретного населеного пункту. Проте особливості здійснення старостою своїх повноважень у цій сфері залишаються недостатньо дослідженими у науковій літературі. Крім того, в умовах воєнного стану відбулися певні зміни у правовому статусі старости, що зумовлює додаткову необхідність наукового осмислення цього питання. Сукупність зазначених чинників визначає актуальність обраної теми дослідження.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблеми правового регулювання надання адміністративних послуг достатньо часто стають предметом дослідження українських вчених. Правові засади надання адміністративних послуг висвітлені у працях таких науковців, як І.О.Андріанов [1], Я.П.Павлович-Сенета [2], Т. М. Кравцова [3], О. В. Облещук [4], М. П. Кунцевич [5], І. О. Биков [6]. Особливості надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування через центри надання адміністративних послуг висвітлені у працях В. О. Коваль [7], Д. М. Кушнір [8] та Ю. В. Шпак [9]. Однак перелічені науковці не розглядали особливостей правового регулювання надання адміністративних послуг старостою. Правовий статус старости досліджували В. І. Теремецький та В. О. Величко [10; 11], О.О. Косиця та М. В. Старинський [12]. Але у працях названих дослідників не відображені особливості виконання старостою повноважень щодо надання адміністративних послуг. Отже, проблема правового регулювання надання адміністративних послуг старостою недостатньо вивчена в українській юридичній науці.

**Мета статті** полягає у встановленні особливостей правового регулювання надання адміністративних послуг старостою.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Поняття і сутність адміністративних послуг визначені як у законодавчих актах, так і в працях науковців. Так, згідно з п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» (далі – Закон № 5203-VI) термін «адміністративна послуга» означає результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або здійснення обов'язків такої особи відповідно до закону. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону № 5203-VI до суб'єктів надання адміністративних послуг належать в тому числі і органи місцевого самоврядування та їх посадові особи [13]. Отже, адміністративна послуга може бути результатом здійснення своїх повноважень органом місцевого самоврядування. Вона надається за заявою громадянина, з якою він звертається для набуття, зміни чи припинення прав або здійснення своїх обов'язків фізичною або юридичною особою.

Дослідники у галузі права та державного управління також пропонують власне розуміння і ознаки адміністративних послуг. Наприклад, І. О. Андріанов стверджує, що адміністративна послуга становить сукупність нормативно встановлених дій управлінського характеру, які здійснюються шляхом реалізації владних повноважень органом влади [1, с. 199]. На нашу думку, наведене визначення є занадто абстрактним і не вказує на конкретні ознаки адміністративних послуг. Я. П. Павлович-Сенета вважає, що адміністративні послуги пов'язані здебільшого не з безпосередньою реалізацією права, а з юридичним оформленням такого процесу. Вони можуть включати оформлення паспортів, видачу дозволів, реєстрацію місця проживання та одержання інших документів, які пов'язані із діяльністю органів публічної влади [2, с. 492]. Дійсно, дослідниця наводить конкретні приклади надання окремих адміністративних послуг. Досліджуючи принципи надання адміністративних послуг, Т. М. Кравцова стверджує, що надання таких послуг є відносинами органів публічної адміністрації з фізичними та юридичними особами щодо реалізації прав, свобод та законних інтересів останніх за їх заявами в межах публічно-сервісної діяльності органів влади [3,

с. 27]. Вказане визначення характеризує ті правовідносини, які складаються між громадянами та органами влади під час надання адміністративних послуг.

Низка науковців наводять ознаки та особливості надання адміністративних послуг. Зокрема О.В. Облещук стверджує, що адміністративні послуги характеризуються особливостями. Зокрема, вони надаються виключно за зверненням зацікавленої особи і через спеціально створені адміністративні органи. Надання таких послуг є реалізацією прав і законних інтересів громадян, які закріплені у відповідних законах. Результатом надання адміністративної послуги є рішення або юридично значима дія, яка реалізує певне право громадянина [4, с. 74]. М.П. Кунцевич звертає увагу на те, що адміністративна послуга надається лише за безпосередньою ініціативою фізичних або юридичних осіб з метою реалізації належних їм прав і законних інтересів. При цьому вона є результатом виконання органом публічної влади своїх обов'язків [5, с. 38]. І.О. Биков вважає, що категорія «послуга» передбачає діяльність для задоволення інтересу замовника у досягненні результату. Водночас адміністративні послуги повинні надаватися виключно у межах компетенції органів влади [6, с. 110]. Враховуючи наведені визначення та ознаки адміністративних послуг, можна запропонувати власне визначення цього поняття. На нашу думку, адміністративна послуга – це виконання органом влади своїх обов'язків щодо видачі певного документу або вчинення інших юридично значимих дій, яке здійснюється за зверненням фізичних або юридичних осіб з метою задоволення їх прав і законних інтересів.

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 1 та ст. 12 Закону № 5203-VI адміністративні послуги можуть надаватися органами місцевого самоврядування через центри надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), які можуть мати статус постійно діючого робочого органу або структурного підрозділу органу місцевого самоврядування [13]. Згідно з пп. 4 п. 6 ч. 1 ст. 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон № 280/97-ВР) до делегованих повноважень виконавчих органів місцевих рад належить організаційне забезпечення надання адміністративних послуг через ЦНАП. Відповідно до ч. 2 ст. 53 Закону № 280/97-ВР повноваження, пов'язані з наданням адміністративних послуг, здійснюються виконавчим комітетом місцевої ради у встановлений законом строк [14]. О.В. Коваль зазначає, що адміністративні послуги являють собою законодавчо врегульовану діяльність органів місцевого самоврядування, яка здійснюється ними на підставі звернення та в інтересах фізичних або юридичних осіб, кінцевим результатом якої є видання адміністративного акту [7, с. 372]. Таким чином, законодавство встановлює повноваження органів місцевого самоврядування щодо надання адміністративних послуг через ЦНАП.

Правовий статус ЦНАП встановлюється Примірним положенням про ЦНАП, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.02.2013 № 118. Згідно з п. 5 Примірного положення про ЦНАП перелік адміністративних послуг, які можна одержати у ЦНАП, повинен включати адміністративні послуги, суб'єктом надання яких є місцева рада та місцеві органи виконавчої влади [15]. Перелік адміністративних послуг, які можна отримати в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р (далі – Перелік адміністративних послуг). Цей перелік налічує 451 адміністративну послугу, яку громадяни можуть отримати у ЦНАП. У Переліку адміністративних послуг розрізняються ті послуги, які можна отримати у тих ЦНАП, що розташовані в адміністративному центрі району, або послуги, що можуть бути надані у ЦНАП, які створені в містах обласного значення. Окремо позначені адміністративні послуги, які можна одержати у пересувних (віддалених) адміністраторів ЦНАП [16]. Д. М. Кушнір звертає увагу на те, що правову основу для діяльності ЦНАП становить не лише Закон «Про адміністративні послуги», а й широкий перелік законодавчих і підзаконних актів, які передбачають можливість отримання різних юридично значимих документів в органах влади (довідки, витяги, дозволи тощо) [8, с. 224]. Можна зробити висновок, що законодавчі та підзаконні акти достатньо детально визначають умови та порядок надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування через ЦНАП.

Важливу роль у діяльності ЦНАП відіграє адміністратор. Згідно з ч. 1 і ч. 4 ст. 13 Закону № 5203-VI адміністратор – це посадова особа органу місцевого самоврядування, яка надає адміністративні послуги або організовує їх надання шляхом взаємодії з іншими суб'єктами владних повноважень. До основних завдань адміністратора належить надання громадянам консультацій, прийом та реєстрація документів, необхідних для надання адміністративних послуг, організаційне забезпечення надання адміністративних послуг, контроль за суб'єктами надання цих послуг та видача результатів. В окремих випадках адміністратори мають право складати та розглядати протоколи про адміністративне правопорушення, застосувати адміністративні стягнення [13]. Ю. В. Шпак зазначає, що зі змісту ст. 13 Закону № 5203-VI залишається незрозумілим, чи є адміністратор працівником або керівником ЦНАПу, або ж йдеться про певну функцію органів місцевого самоврядування як адміністраторів ЦНАПу [9, с. 101]. Із наведеним зауваженням варто погодитися. Вважаємо, що адміністратор ЦНАПу повинен бути його керівником, адже більшість із перелічених завдань відповідають функціям керівника.

Однією з посадових осіб місцевого самоврядування є староста. Згідно зі ст. 54-1 Закону № 280/97-ВР утворення старостинських округів та затвердження старост належить до компетенції сільської, селищної або міської ради. Староста працює на постійній основі в апараті відповідної ради та її виконавчого комітету. Порядок організації роботи старости визначається положенням, яке затверджується місцевою радою. Староста бере участь в організації виконання рішень місцевої ради, а також у підготовці проектів рішень

місцевої ради. Крім того, староста здійснює контроль за використанням об'єктів комунальної власності, які розташовані на території старостинського округу [14]. В. І. Теремецький та В. О. Величко звертають увагу, що законодавство не встановлює поняття старости. Його значення в структурі органів самоврядування полягає в тому, що він виступає в ролі представника місцевої ради у тому населеному пункті, який не має статусу центра територіальної громади [10, с. 83]. О. О. Косиця та М. В. Старинський під правовим статусом старости пропонують розуміти регламентовану нормативно-правовими актами різної юридичної сили сукупність таких елементів: роль старости в системі місцевого самоврядування, порядок його призначення та звільнення, повноваження та функції, права, обов'язки та відповідальність, а також гарантії реалізації його прав [12, с. 92]. Дійсно, роль старости як посадової особи, яка наближує органи місцевого самоврядування до мешканців віддалених населених пунктів, є значною.

Також слід звернути увагу на повноваження старости щодо надання адміністративних послуг. Згідно з п. 4 ч. 5 ст. 54-1 Закону № 280/97-ВР староста за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради надає адміністративні послуги та/або виконує окремі завдання адміністратора центру надання адміністративних послуг [14]. При ознайомленні з цією нормою можна зробити висновки, що староста може надавати окремі адміністративні послуги, а також може виконувати окремі завдання адміністратора ЦНАП.

Зауважимо, що в Переліку адміністративних послуг відсутній спеціальний список послуг, які має право надавати староста [16]. Наявність такого переліку є цілком обґрунтованою, адже всі 450 послуг, передбачених у Переліку, староста фізично не може забезпечити. Доцільно було б віднести до компетенції старост насамперед ті адміністративні послуги, які надаються пересувними адміністраторами ЦНАП. Також логічним видається можливість місцевої ради наділити старосту повноваженнями надавати ті адміністративні послуги, які можна отримати у ЦНАПах, що утворені в адміністративних центрах району.

Звернемо увагу на те, що п. 4 ч. 5 ст. 54-1 Закону № 280/97-ВР передбачає встановлення переліку адміністративних послуг рішенням місцевої ради [14]. Але з тексту цієї норми залишається незрозумілим, чи повинні місцеві ради приймати окреме рішення про затвердження переліку адміністративних послуг, які може надати староста, або цей перелік слід закріпити у положенні про старосту.

Згідно з ч. 6 ст. 13 Закону № 5203-VI виконання окремих завдань адміністратора, пов'язаних з наданням адміністративних послуг, зокрема отримання заяв та документів, видача результатів адміністративних послуг, може здійснюватися старостою [13]. Погоджуємося, що саме такі функції адміністратора ЦНАП, як приймання заяв і документів, видача довідок і витягів, можуть належати до компетенції старости. Відповідні функції слід передбачити у положенні про старосту, яке приймається місцевою радою.

Варто зазначити, що відповідно до п. 7 і п. 8 ч. 4 ст. 13 Закону № 5203-VI адміністратори ЦНАПів мають право складати і розглядати протоколи про адміністративні правопорушення і застосовувати адміністративні стягнення [13]. Але згідно з ч. 2 ст. 219 КУпАП вони можуть призначати адміністративні стягнення лише у вигляді попередження за вчинення таких адміністративних правопорушень, як проживання без реєстрації місця проживання або умисне зіпсування паспорта громадянина України [17]. Вважаємо, що у разі виявлення подібних правопорушень староста повинен повідомляти дільничного офіцера поліції. Завдання адміністратора ЦНАПу щодо складання і розгляду протоколів про адміністративні правопорушення не повинні належати до компетенції старости.

Також у п. 4 ч. 5 ст. 54-1 Закону № 280/97-ВР передбачено, що староста сприяє жителям відповідного старостинського округу в підготовці та поданні документів до органів місцевого самоврядування або місцевих органів виконавчої влади [14]. Відтак староста може надавати допомогу мешканцям округу в підготовці документів, необхідних для отримання адміністративної послуги у ЦНАП, а також приймати певні документи для подальшої передачі до ЦНАП, утвореного сільською чи районною радою.

Окремі положення про старосту, затверджені сільськими радами, наділяють старосту повноваженнями у сфері надання адміністративних послуг. Зокрема, згідно з п. 4.6. Положення про старосту старостинського округу Луцької міської територіальної громади, затвердженого рішенням Луцької міської ради від 27.10.2021 № 20/42, староста може надавати адміністративні послуги та виконувати функції департаменту «Центр надання адміністративних послуг» у м. Луцьку [18]. Водночас у зазначеному Положенні не визначено конкретного переліку адміністративних послуг, які можуть бути надані старостою.

Відповідно до п. 1 та пп. 11 п. 2.4. Положення про старосту сіл Нижні Синівці та Верхні Синівці, затвердженому Тереблечанською сільською радою Чернівецької області 21.09.2021 р., староста повинен сприяти мешканцям округу у підготовці документів, які подаються до сільської ради, та має право проводити державну реєстрацію актів цивільного стану [19]. Як передбачено у п. 5.19 Положення про старосту Хмельницької міської територіальної громади, затвердженому рішенням першої сесії Хмельницької міської ради від 08.12.2020 р., староста може видавати довідки про фактичне місце проживання, про наявність паїв, про перебування непрацездатних батьків на утриманні померлого годувальника тощо [20]. Водночас у пп. 20 п. 3.2. Положення про старосту Піщанської сільської ради Самарівського району Дніпропетровської області, затвердженого рішенням Піщанської сільради від 10.11.2020 р., староста видає довідки і характеристики фізичним особам, які проживають на території відповідного округу. Також у пп. 7 п. 3.1. цього ж Положення встановлено обов'язок старости сприяти



мешканцям округу у підготовці документів, які подаються до сільської ради [21]. Привертає увагу, що у вказаних підзаконних актах видача різних довідок старостою не охоплюється терміном «надання адміністративних послуг». Хоча підготовка перелічених вище документів цілком відповідає визначенню адміністративної послуги.

В окремих положеннях про старосту, затверджених сільськими радами, взагалі не встановлено повноважень старости щодо надання адміністративних послуг. Наприклад, у пп. 7 п. 2.3.1 Положення про старосту Сухоеланецької сільської ради Миколаївського району Миколаївської області, затвердженому рішенням цієї сільради від 12.07.2019 № 7 передбачено, що староста може приймати від мешканців округу заяви, які адресовані в органи місцевого самоврядування [22]. Прийом заяв від населення можна розглядати як окремий різновид завдань адміністратора ЦНАПу. Але жодних повноважень старости щодо видачі довідок або інших адміністративних актів не передбачено.

**Висновки.** Адміністративна послуга – це виконання органом влади своїх обов’язків щодо видачі певного документу або вчинення інших юридично значимих дій, яке здійснюється за зверненням фізичних або юридичних осіб з метою задоволення їх прав і законних інтересів. Староста – це посадова особа місцевого самоврядування, яка представляє мешканців віддаленого населеного пункту, бере участь у підготовці та виконанні рішень місцевої ради, може надавати окремі адміністративні послуги.

Особливості правового регулювання надання адміністративних послуг старостою полягають у наступному:

1. Перелік адміністративних послуг, які може надавати староста, повинен бути встановлений у положенні про старосту, затвердженому місцевою радою, або окремому рішенні місцевої ради.
2. Список адміністративних послуг, які може надавати староста, повинен відповідати Переліку адміністративних послуг, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р.
3. Староста може виконувати окремі завдання адміністратора ЦНАП, наприклад, отримання заяв та документів від мешканців округу, видача результатів адміністративних послуг.
4. Староста може допомагати мешканцям округу у складанні документів, які потрібні для отримання адміністративної послуги у ЦНАП.

Аналіз положень про старосту, затверджених міськими та сільськими радами, дає підстави для таких висновків:

1. У багатьох положеннях містяться норми щодо видачі старостою окремих довідок, однак сама видача таких довідок формально не визначається як «адміністративна послуга».
2. У низці положень наявні лише загальні норми про надання старостою адміністративних послуг без їх конкретного переліку.
3. Закріплено обов’язок старости сприяти мешканцям старостинського округу в підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування, у тому числі й до ЦНАП.

Для вдосконалення правового регулювання надання адміністративних послуг старостою доцільно:

1. Закріпити у Переліку адміністративних послуг список тих послуг, які можуть надаватися старостами.
2. У положеннях про старосту, що затверджуються місцевими радами, передбачити конкретний перелік адміністративних послуг, які старости можуть надавати відповідно до Переліку адміністративних послуг.
3. У положеннях про старосту визначити завдання, тотожні функціям адміністратора ЦНАП, які можуть виконуватися старостою, зокрема: приймання заяв та документів від громадян, видача результатів наданих адміністративних послуг

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов’язані з розробленням пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання діяльності старост у сфері надання адміністративних послуг, а також із формуванням чіткого та вичерпного переліку таких послуг.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андріяннов І. О. Адміністративно-правове регулювання надання публічних послуг у рамках адміністративних процедур. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 5. С. 197–201. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.5.197.
2. Павлович-Сенета Я. П. Адміністративно-правовий механізм надання публічних послуг в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 489–493. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.83>.
3. Кравцова Т. М. Щодо правової визначеності та класифікації принципів надання адміністративних послуг. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право»*. 2023. Вип. 26. С. 26–35. <https://doi.org/10.34079/2226-3047-2023-13-26-26-35>.
4. Облещук О. В. Теоретико-правові засади та особливості надання адміністративних послуг в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 2 (18). С. 72–76.
5. Кунцевич М. П. Правова природа адміністративних послуг: теоретичний і прикладний аспект. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1 (10). С. 36–40.

6. Биков І. О. Надання адміністративних послуг в Україні: теоретичний аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Юридичної науки»*. 2023. № 5. С. 109–112. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.5/19>.

7. Коваль В. О. Теоретико-правові аспекти надання адміністративних послуг органів місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С. 370–372. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/90>.

8. Кушнір Д. М. Місце норм адміністративного права в системі правового регулювання діяльності центрів надання адміністративних послуг. *Наше право*. 2020. № 4. С. 220–225. <https://doi.org/10.32782/NP.2020.4.35>.

9. Шпак Ю. В. Проблеми законодавства і практики у сфері надання адміністративних послуг. *Право і суспільство*. 2021. № 3. С. 99–104. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.3.15>.

10. Теремецький В. І., Величко В. О. Правове регулювання затвердження старости в системі місцевого самоврядування. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 2 (106). С. 81–91. <https://doi.org/10.33766/2786-9156.106.1.81-91>.

11. Теремецький В. І., Величко В. О. Правове регулювання громадського обговорення кандидатури старости. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2023. № 4. С. 60–69. <https://doi.org/https://doi.org/10.34015/2523-4552.2023.4.07>.

12. Косиця О. О., Старинський М. В. Наукові підходи до визначення правового статусу старости як посадової особи місцевого самоврядування в Україні. *Академічні візії*. 2023. № 16. С. 91–97. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10254876>.

13. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

14. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

15. Про затвердження Примірного положення про центр надання адміністративних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2013 № 118. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2013-п> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

16. Деякі питання надання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-р#Text> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

17. Кодекс про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 року № 8073-X. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#top> (дата звернення: 16 травня 2025 року)

18. Положення про старосту старостинського округу Луцької міської територіальної громади : рішення Луцької міської ради від 27.10.2021 № 20/42. *Луцька міська рада. Офіційний сайт*. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/16352280052638633> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

19. Положення про старосту сіл Нижні Синівці та Верхні Синівці : рішення XXI сесії VIII скликання Тереблечанської сільської ради Чернівецького району Чернівецької області від 21.09.2021 р. *Тереблечанська сільська рада Чернівецького району Чернівецької області. Офіційний сайт*. URL: <https://tereblechenska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

20. Положення про старосту Хмельницької міської територіальної громади : рішення першої сесії Хмельницької міської ради від 08.12.2020 р. *Хмельницька міська рада. Офіційний сайт*. URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-starostu-hmelnyckoyi-miskoyi-terytorialnoyi-gromady> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

21. Положення про старосту : рішення I сесії Піщанської сільської ради VIII скликання Самарівського району Дніпропетровської області від 10.11.2020 р. *Піщанська сільська рада Самарівського району Дніпропетровської області. Офіційний сайт*. URL: <https://pishchanska.otg.dp.gov.ua/diyalnist/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-starostu> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

22. Положення про старосту села : рішення Сухосланецької сільської ради Миколаївського району Миколаївської області від 12.07.2019 № 7. *Сухосланецька сільська рада Миколаївського району Миколаївської області. Офіційний сайт*. URL: <https://suholanecka-gromada.gov.ua/polozhennya-pro-starostu-sela-12-55-42-11-08-2019/> (дата звернення: 15 травня 2025 року)

#### REFERENCES:

1. Andriianov, I. O. (2024). Administratyvno-pravove rehulivannia nadannia publichnykh posluh u ramkakh administratyvnykh protsedur. [Administrative and legal regulation of the provision of public services within the framework of administrative procedures]. *Investysii: praktyka ta dosvid*. 5. 197–201. [in Ukrainian].

2. Pavlovych-Seneta, Ya. P. (2024). Administratyvno-pravovyi mekhanizm nadannia publichnykh posluh v Ukraini. [Administrative and legal mechanism for the provision of public services in Ukraine]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. 2. 489 – 493. [in Ukrainian].

3. Kravtsova, T. M. (2023). Shchodo pravovoi vyznachnosti ta klasyfikatsii pryntsyviv nadannia administratyvnykh posluh. [Regarding legal certainty and classification of principles for the provision of administrative services]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Pravo»*. Vyp. 26. 26–35. [in Ukrainian].
4. Obleshchuk, O. V. (2019). Teoretyko-pravovi zasady ta osoblyvosti nadannia administratyvnykh posluh v Ukraini. [Theoretical and legal principles and features of the provision of administrative services in Ukraine]. *Aktualni problemy pravoznavstva*. 2 (18). 72–76. [in Ukrainian].
5. Kuntsevych, M. P. (2014). Pravova pryroda administratyvnykh posluh: teoretychnyi i prykladnyi aspekt. [Legal nature of administrative services: theoretical and applied aspects]. *Pravovyi visnyk Ukrainiskoi akademii bankivskoi spravy*. 1 (10). 36–40. [in Ukrainian].
6. Bykov, I. O. (2023). Nadannia administratyvnykh posluh v Ukraini: teoretychnyi aspekt. [Provision of administrative services in Ukraine: theoretical aspect]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia «Yurydychnoi nauky»*. 5. 109–112. [in Ukrainian].
7. Koval, V. O. (2023). Teoretyko-pravovi aspekty nadannia administratyvnykh posluh orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. [Theoretical and legal aspects of the provision of administrative services by local government bodies]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 11. 370–372. [in Ukrainian].
8. Kushnir, D. M. (2020). Mistse norm administratyvnoho prava v systemi pravovoho rehuliuвання diialnosti tsentriv nadannia administratyvnykh posluh. [The place of administrative law norms in the system of legal regulation of the activities of administrative service centers]. *Nashe pravo*. 4. 220–225. [in Ukrainian].
9. Shpak, Yu. V. (2021). Problemy zakonodavstva i praktyky u sferi nadannia administratyvnykh posluh. [Problems of legislation and practice in the field of administrative services]. *Pravo i suspilstvo*. 3. 99–104. [in Ukrainian].
10. Teremetskyi, V. I., Velychko, V. O. (2024). Pravove rehuliuвання zatverdzhennia starosty v systemi mistsevoho samovriaduvannia. [Legal regulation of the approval of the headman in the local government system]. *Visnyk Luhanskoho navchalno-naukovoho instytutu Donetskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2 (106). 81–91. <https://doi.org/0.33766/2786-9156.106.1.81-91> [in Ukrainian].
11. Teremetskyi, V. I., Velychko, V. O. (2023). Pravove rehuliuвання hromadskoho obhovorennia kandydatury starosty. [Legal Regulation of Public Discussion of an Overseer's Candidacy]. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy*. 2023. 4 (26). 60–69. <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2023.4.07> [in Ukrainian].
12. Kosytsia, O. O., Starynskyi, M. V. (2023). Naukovi pidkhody do vyznachennia pravovoho statusu starosty yak posadovoi osoby mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. [Scientific approaches to determining the legal status of the headman as an official of local government in Ukraine]. *Akademichni vizii*. 16. 91–97. [in Ukrainian].
13. Pro administratyvni posluhy (2012, September, 6). [About administrative services]. *Zakon Ukrainy № 5203-VI. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>. [in Ukrainian].
14. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini (1997, May, 21). [On local self-government in Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 280/97-VR. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr>. [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia Prymirmoho polozhennia pro tsentr nadannia administratyvnykh posluh (2013, February, 20). [On approval of the Model Regulation on the Center for the Provision of Administrative Services]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 118. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2013-p> [in Ukrainian].
16. Deiaki pytannia nadannia administratyvnykh posluh cherez tsentry nadannia administratyvnykh posluh (2014, May, 16). [Some issues of providing administrative services through administrative service centers]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 523-r. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-r#Text> [in Ukrainian].
17. Kodeks pro administratyvni pravoporushennia (1984, December, 07). [Code of Administrative Offenses]. *Zakon Ukrainy № 8073-X. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#top> [in Ukrainian].
18. Polozhennia pro starostu starostynskoho okruhu Lutskoi miskoi terytorialnoi hromady (2021, October, 27). [Regulations on the headman of the Starostyn district of the Lutsk urban territorial community]. *Rishennia Lutskoi miskoi rady № 20/42. Lutska miska rada. Ofitsiyni sait*. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/16352280052638633> [in Ukrainian].
19. Polozhennia pro starostu sil Nyzhni Synivtsi ta Verkhni Synivtsi (2021, September, 21). [Regulations on the village head of Nyzhni Synivtsi and Verkhni Synivtsi]. *Rishennia KhKhH sesii VIII sklykannia Tereblechanskoi silskoi rady Chernivetskoho raionu Chernivetskoi oblasti. Tereblechanska silska rada Chernivetskoho raionu Chernivetskoi oblasti. Ofitsiyni sait*. URL: <https://tereblichenska-gromada.gov.ua/> [in Ukrainian].
20. Polozhennia pro starostu Khmelnytskoi miskoi terytorialnoi hromady (2020, December, 08). [Regulations on the headman of the Khmelnytskyi urban territorial community]. *Rishennia pershoi sesii*

Khmelnitskoi miskoi rady. *Khmelnitska miska rada. Ofitsiyni sait* URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-starostu-hmelnitskoyi-miskoyi-terytorialnoyi-gro-mady> [in Ukrainian].

21 Polozhennia pro starostu. (2020, November, 10). [Provisions on the eldership]. Rishennia I sesii Pishchanskoi silskoi rady VIII sklykannia Samarivskoho raionu Dnipropetrovskoi oblasti. *Pishchanska silska rada Samarivskoho raionu Dnipropetrovskoi oblasti. Ofitsiyni sait.* URL: <https://pishchanska.otg.dp.gov.ua/diyalnist/rishennya-gromadi/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-starostu> [in Ukrainian].

22. Polozhennia pro starostu sela. (2019, July, 12). [Regulations on the village headman]. Rishennia Sukhoielanetskoii silskoi rady Mykolaivskoho raionu Mykolaivskoi oblasti № 7. *Sukhoielanetska silska rada Mykolaivskoho raionu Mykolaivskoi oblasti. Ofitsiyni sait.* URL: <https://sukhoielanetska-gromada.gov.ua/polozhennya-pro-starostu-sela-12-55-42-11-08-2019/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.06.2025

УДК 347.56:614.25

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-330-336

Танасюк Олена Євгенівна,

здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

3169593@gmail.com

ORCID ID: 0009-0000-3725-2605

## ЦИФРОВА РІЧ ЯК ОБ'ЄКТ ЗАГРОЗИ ЗАВДАННЯ ШКОДИ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ У ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ ІЗ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК РЯТУВАННЯ МАЙНА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття присвячена визначенню особливостей цифрової речі як об'єкта загрози завдання шкоди фізичній особі у зобов'язаннях з відшкодування шкоди, завданої внаслідок рятування майна фізичної особи.

Проаналізовано нормативне та доктринальне розуміння поняття цифрової речі. Встановлено, що у своїх позиціях про ознаки цифрової речі науковці відображають зміст ст. 179-1 ЦК України. Основною ознакою є невід'ємний зв'язок речі з цифровим середовищем, де річ створюється та існує лише в цифровій електронній формі.

Розкрито особливості окремих видів цифрових речей (віртуального активу, цифрового контенту). Встановлено ознаки віртуальних активів: 1) нематеріальне благо; 2) є об'єктом цивільних прав; 3) має майнову цінність, оскільки має вартість; 4) зміст становить сукупність даних про майнові права; 5) існує в електронній формі; 6) доступ до віртуального активу здійснюється через гаманець віртуального активу (програмне забезпечення або програмно-апаратний комплекс) за допомогою ключа віртуального активу; 7) власником віртуального активу є володілець ключа, крім випадків, передбачених законом; 8) не є засобом платежу на території України та не може бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги).

Виокремлено ознаки цифрового контенту: 1) це дані; 2) існує у цифровому середовищі, тобто створюється і надається в цифровій формі.

Зроблено висновок про наділення цифрової речі такими ознаками: 1) нематеріальне майнове благо; 2) невід'ємне від цифрового середовища; 3) має майнову цінність, що визначається попитом на них; 4) є майном; 5) правовий режим речі поширюється на цифрову форму зовнішнього прояву цифрової речі; 6) на них поширюється режим права власності; 7) змістом цифрової речі є результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, майнові права, безготівкові гроші, бездокументарні цінні папери, послуги, особисті немайнові блага тощо; 8) індивідуально-визначені речі; 9) виникають абсолютні права на цифрову річ, тобто виключний контроль з боку особи, яка має доступ до неї.

Встановлено, що зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої внаслідок рятування майна фізичної особи, можуть бути пов'язані з загрозою, спрямованою на цифрову річ фізичної особи. Наприклад, при відверненні шкоди внаслідок кібератаки зловмисники одержали доступ до персональних даних рятувальника; під час рятування сервера, ноутбука чи жорсткого диску, де зберігаються критично важливі цифрові активи (бухгалтерська звітність, юридичні документи, наукові праці, творчі розробки тощо), особі-рятувальнику завдано шкоди життю, здоров'ю чи майну.

Зазначається, що особі, яка вчинила рятувальні дії щодо цифрових речей, може бути завдано також моральної шкоди. Крім того може постраждати честь, гідність та ділова репутація рятувальники.

**Ключові слова:** рятування майна, фізична особа, рятувальник, цифрова річ, цифрове середовище, режим власності, цифровий контент, віртуальні активи, кібератака.

**Tanasyuk O. A DIGITAL THING AS THE OBJECT OF A THREAT OF DAMAGE TO AN INDIVIDUAL IN OBLIGATIONS TO COMPENSATE FOR DAMAGE CAUSED AS A RESULT OF RESCUING THE PROPERTY OF AN INDIVIDUAL**

The article is devoted to the definition of the features of a digital thing as an object of the threat of damage to an individual in obligations to compensate for damage caused as a result of rescuing the property of an individual.

The normative and doctrinal understanding of the concept of a digital thing is analyzed. It has been established that in their positions on the signs of a digital thing, scientists reflect the content of Art. 179-1 of the Central Committee of Ukraine. The